محمدرضا هادیلو
پرونده
اقتصادی برای احیای روستاها با مشاغل سنتی

کارآفرینی که برای روستای «فتح مقصود» رونق به ارمغان آورد

احیای روستای بدون آب و گاز با دامداری

شاید بسیاری از روستاهای ایران هنوز از امکانات خاصی برخوردار نباشند اما هر کدام از آنها آنقدر ظرفیت دارند که می‌توان با استفاده و بهره‌مندی از این داشته‌ها دست به اقدامات بزرگ و ایجاد مشاغل مختلف زد. در یکی از روستاهای اردبیل این اتفاق رخ داده و در شرایطی که بسیاری از ساکنان روستای «فتح مقصود» راه شهرها را در پیش گرفته بودند، یک‌نفر تصمیم می‌گیرد بماند و با ادامه شغل پدرانشان به احیای دامداری بپردازد. صفرآقا که روزهای سختی را تجربه کرده، حالا بیش از ۵۰ رأس گاو گوشتی و شیرده دارد و با اشتغالزایی به صورت مستقیم و غیر مستقیم برای ۲۰نفر، ماهانه مقدار زیادی گوشت،شیر و لبنیات به شهرهای اطراف می‌فروشد. او که فقط از طرف بسیج و سپاه مورد حمایت قرار گرفته، حالا مشتریانی در استان‌های دیگر و حتی پایتخت دارد و معتقد است اگر سازمان‌ها و نهادهای دیگر هم پای کار بیایند و از کارآفرینان حمایت کنند، می‌توان مشاغل بیشتری ایجاد کرد.

صدایش خسته اما پر امید است. خسته از بی‌توجهی‌ها، دیده نشدن‌ها و حمایت نشدن در مسیر سخت و پرفراز و نشیب زندگی. با این حال امیدوار به آینده‌ای است که برای خود ترسیم کرده است.

در روزهایی که بیشتر روستانشینان این منطقه به فکر مهاجرت به سمت شهرها بودند و در شرایطی که صفرآقا غفاری در روستای «فتح مقصود» نمین اردبیل هیچ موقعیتی برای کار نداشت آنجا ماند تا ثابت کند به هیچ وجه حاضر به مهاجرت و ترک وطن نیست.

او تصمیم گرفته بود اگر قرار است کاری انجام دهد باید در آب و خاک پدری‌اش باشد. پس به هر دری زد و از تمام ظرفیت‌ها و داشته‌های روستایش استفاده کرد تا بالاخره دست به کاری بزرگ زد. حالا علاوه بر خودش برای چندین نفر اشتغالزایی کرده و به عنوان همکار در کنار هم به دامداری مشغول هستند.

آرامش بعد از سختی‌ها لذت بخش است

صفرآقا غفاری با گذری به گذشته‌اش تمام کارها و اتفاقات را مرور کرده و می‌گوید: «روستای ما از نظر مراتع، بسیار غنی است و می‌تواند مکان مناسبی برای پرورش دام باشد. اما متأسفانه به دلیل نداشتن امکانات اولیه مانند گاز، آب لوله‌کشی و همچنین بهداشت کافی بسیاری از اهالی این روستا به شهرهای اطراف و شهرهای بزرگ مهاجرت کردند. با اینکه همه می‌گویند آبادانی کشور از راه روستا می‌گذرد اما انگار کسی نمی‌خواهد به این اصل مهم توجه کند و هر کس به فکر کار خودش است.»

وی به مشکلات زندگی در روستای «فتح مقصود» اشاره کرده و ادامه می‌دهد: «این روستا حدود ۱۰۰نفر جمعیت دارد و در تابستان با آمدن شهرنشین‌ها بر تعدادشان افزوده می‌شود اما از داشتن بسیاری از امکانات محروم است. با وجود اینکه لوله‌کشی گاز تا پنج کیلومتری این روستا آمده اما ساکنان فتح مقصود هنوز از نعمت آب و گاز محروم هستند و برای گرم کردن خانه‌های خود از نفت استفاده می‌کنند. بارها و بارها به اداره گاز مراجعه کرده ایم، ولی توجهی نمی‌کنند و می‌گویند جمعیت روستای شما برای برخورداری از نعمت گاز، کمتر از حد استاندارد است. همچنین برای حل مشکل گاز این روستا چندین بار به فرمانداری مراجعه کرده و نامه نوشته‌ایم که هیچ نتیجه‌ای نداشته و حتی به ما گفتند که در آن روستا سکونت نداشته باشید و به روستاهای نزدیک مهاجرت کنید. جالب اینکه به دلیل کثرت مراجعات، مدتی به ما اجازه ملاقات با مسئولان را نمی‌دادند. با این حال ما در روستا ماندیم و با کمک بسیج و سپاه پاسداران نه تنها اشتغالزایی برای خودمان ایجاد کردیم بلکه توانستیم به صورت غیر مستقیم برای افراد دیگر نیز شغل ایجاد کنیم.»

> من علاقه زیادی به صنعت دامداری و دامپروری دارم، از این رو سختی‌های این کار را به جان و دل خریده ام و در این راه همه چیز برایم آسان و قابل قبول است

صفرآقا که حالا به فکر تشکیل یک گروه جهادی برای کمک به هم‌روستایی‌هایش در جهت ایجاد اشتغال و آباد کردن محل زندگی خود افتاده، ادامه می‌دهد: «چند سال پیش که تصمیم به اشتغالزایی گرفتیم، همه به ما می‌گفتند برای تحصیل فرزندانتان باید اینجا را ترک کرده و به روستاهای اطراف مراجعه کنید. ولی ما به بسیج سازندگی رفتیم و ایده خود را برای اشتغال شرح دادیم که مورد توجه آنها قرار گرفت. بسیج سازندگی از کارآفرینان و صاحبان ایده حمایت می‌کند و بر همین اساس وقتی دیدند طرح ما قابلیت عملیاتی شدن را دارد در کمترین زمان وام‌هایی به آن اختصاص داد که با استفاده از آن به شغل دامپروری مشغول شدیم. با مقدار پس‌اندازی که داشتیم و وامی که دریافت کردیم توانستیم حدود ۱۰ رأس گاو گوشتی و شیری خریداری کنیم و همین امر سرعت خوبی به کارها داد.»

> هیچ درآمدی بدون زحمت نیست. فقط در خانواده ما شش نفر از صبح تا شب مشغول کار هستیم و هیچ استراحتی نداریم تا همه چیز به خوبی پیش برود. با این حال برخی افراد تنها خروجی کار را می‌بینند. زمانی که ما کارمان را آغاز کردیم ۱۰رأس گاو داشتیم اما اکنون به بیش از ۵۰ رأس رسیده، ضمن اینکه سالانه تعدادی از آنها را می‌فروشیم و گوساله‌هایی جایگزین می‌شوند

وی با اشاره به تعداد مشاغل ایجاد شده در طرح دامداری و تولید گوشت و لبنیات می‌گوید: «در آن زمان متوجه شدم که به تنهایی قادر به انجام تمام امور نیستم و در موارد مختلف برای پیشبرد کارها از خانواده کمک می‌گرفتم. وقتی در کنار هم به انجام کارها می‌پرداختیم فکر کردم اگر یک تعاونی وجود داشته باشد، وضعیت خیلی بهتر می‌شود. بنابراین یک تعاونی خانوادگی تأسیس کردیم و با شش نفر عضو کار جمعی را تمرین کردیم. هم اکنون با اینکه تعدادمان بیشتر شده ولی در برخی زمان‌ها کارمان آنقدر زیاد می‌شود که مجبوریم از کارگران روزمزد استفاده کنیم.»

این کارآفرین به سختی‌های شغلش اشاره کرده و ادامه می‌دهد: «برخی افراد فکر می‌کنند دامپروری یا دامداری کار آسانی است و به درآمد این صنعت از دور نگاه می‌کنند و چیزهای دیگر را نمی‌بینند. اما باید بپذیریم واقعاً هیچ درآمدی بدون زحمت نیست. فقط در خانواده ما شش نفر از صبح تا شب مشغول کار هستیم و هیچ استراحتی نداریم تا همه چیز به خوبی پیش برود. با این حال برخی افراد تنها خروجی کار را می‌بینند. زمانی که ما کارمان را آغاز کردیم ۱۰ رأس گاو داشتیم اما اکنون به بیش از ۵۰ رأس رسیده، ضمن اینکه سالانه تعدادی از آنها را می‌فروشیم و گوساله‌هایی جایگزین می‌شوند. من علاقه زیادی به صنعت دامداری و دامپروری دارم، از این رو سختی‌های این کار را به جان و دل خریده ام و در این راه همه چیز برایم آسان می‌شود. برخی افراد تمایل دارند که در ادارات مشغول به کار شوند اما من معتقدم که می‌توان در هر جایی برای خود، خانواده، روستا،شهر و کشور مفید بود. ما از کارمان راضی هستیم و پشیمان نیستیم که وارد این شغل شدیم اما متأسفانه هیچ حمایتی از مشاغل روستایی نمی‌شود، این در حالی است که اگر شغل ما در حاشیه تهران یا کلان شهرهای دیگر بود بیشتر مورد توجه قرار می‌گرفت. ولی به خاطر اینکه در یک روستای بدون امکانات است هر روز با چالش‌های جدید مواجه می‌شویم.»

وی با تأکید بر اینکه مشکلات بیمه‌ای گریبان ما را گرفته است، می‌گوید: «برای بیمه به سازمان تأمین اجتماعی مراجعه کردیم که اظهار می‌کنند همه اعضای تعاونی باید حق کارفرمایی را بپردازند در حالی که طبق قانون باید تنها مدیرعامل حق کارفرمایی را پرداخت کند و مابقی به صورت کارگری محاسبه می‌شود اما سازمان تأمین اجتماعی می‌گوید که همه باید به یک اندازه و به صورت ماهانه حق بیمه پرداخت کنند.»

این فعال اقتصاد مقاومتی با بیان اینکه اگر از صنایع روستایی کشور حمایت شود مشکلی در زمینه اشتغال نخواهیم داشت، تصریح می‌کند: «حمایت نکردن دولت از مشاغل روستایی باعث می‌شود تا روستاها خالی از سکنه شود.»

نمای نزدیک

بسیج و سپاه همیشه یاری رسان هستند

غفاری با بیان اینکه به غیر از بسیج و سپاه هیچ سازمان و نهادی نمی‌خواهد از طرح و برنامه‌های روستایی حمایت کند، می‌گوید: «ما چندین بار برای دریافت تسهیلات کم بهره به سازمان‌های مختلف مراجعه کردیم که به دربسته خوردیم و در نهایت تسهیلاتی با نرخ‌های بالا آن هم بدون تنفس دریافت کردیم. این موضوع شرایط کاری را سخت کرد و مشکلات جدیدی پیش روی ما قرار داد. از سوی دیگر برای خوراک دام به سایر دامداری‌های بزرگ سهمیه می‌دهند اما ما باید خوراک دام را به صورت آزاد با قیمت‌های بسیار بالا تهیه کنیم. با این حال از سختی کار خسته نشدیم و همچنان محصولاتمان را به شهرهای بزرگی مثل تهران صادر می‌کنیم.» این کار آفرین ادامه می‌دهد: «اگر تولیدات ما چه از نظر شیر و چه از نظر گوشت ۱۰ برابر شود باز هم مشتری خواهیم داشت اما این کار ما برای برخی دستگاه‌های دولتی ارزش ندارد و آنها هیچ حمایتی نمی‌کنند. محصولات ما آنقدر با کیفیت است که از کلان شهرهای بزرگی مانند تهران سفارشات زیادی داریم. محصولات شیری ما مستقیم به برخی کارخانه‌های لبنی منتقل می‌شود و از آنها محصولات خاص و ارگانیک تولید می‌شود. گوشت‌ها هم به کارخانه‌های پروتئینی می‌رود تا برای تولید محصولات ویژه به کار گرفته شوند. اگر ما بخواهیم مشاغل غیرمستقیم را هم حساب کنیم بیش از ۲۰شغل ایجاد کرده و افراد زیادی از این راه درآمدزایی داشته و خانواده خود را تأمین و امرار معاش می‌کنند.» این دامدار اظهار امیدواری می‌کند که با حمایت از اشتغال روستایی دریچه‌ای تازه در مسیر ایجاد شغل مختلف باز شود که این موضوع مستلزم برخی حمایت‌های دولتی با تسهیلات کم‌بهره و سود پایین است.

گزارش تصویری

جهادگران گروه امام جواد(ع) هر جمعه برای خدمات‌رسانی در حوزه‌های مختلف راهی مناطق کم‌برخوردار خراسان جنوبی می‌شوند

گفت‌وگو

گفت‌وگوی «جوان» با مسئول گروه جهادی امام جواد(ع)

جمعه ها قرار خدمت یک‌صد جهادگر به نیازمندان است

یکی از ویژگی‌های گروه‌های جهادی در استان‌های مختلف کشور این است که فارغ از موضوع مذهب و قومیت، فقط خدمات‌رسانی می‌کنند و به عنوان بازوی توانمند بسیج و سپاه توانسته‌اند مشکلات زیادی را رفع و امید و شادی را در دل خانواده‌های کم‌برخوردار زنده کنند. امروز گروه‌های جهادی هر کدام با طرح و برنامه‌ای خاص پیش می‌روند. با اینکه هدف همه آنها یک چیز، یعنی رفع محرومیت از مناطق روستایی است اما حالا روش‌هایی را در دستور کار دارند که هر کدام می‌تواند الگویی برای بقیه شود. مثل گروه جهادی امام جواد(ع) که سال‌هاست جهادگرانش جمعه‌هایشان را وقف امور خیر کرده‌اند و با تخصص‌های مختلف عازم مناطق محروم و مرزی خراسان جنوبی می‌شوند. به همین بهانه به سراغ محمدرضا شبان اهل روستای نوغاب شهرستان درمیان رفتیم تا گفت‌وگویی با ایشان داشته باشیم. کسی که مسئولیت گروه جهادی امام جواد(ع) و فرماندهی پایگاه مقاومت بسیج روستای نوغاب را به عهده دارد.

گروه جهادی امام جواد(ع) از چه سالی رسماً کارش را شروع کرده است؟

با اینکه تعدادی از بچه‌های گروه از اوایل دهه ۹۰ به صورت جسته گریخته برای کمک به محرومان کارهایی انجام می‌دادند اما گروه جهادی با نام امام جواد(ع) فعالیت خود را رسماً از سال ۱۳۹۵ در زمینه ساخت خانه محرومان، مساجد، رنگ‌آمیزی مدارس و سایر فعالیت‌ها آغاز کرد و جهادگران هر جا برنامه ابلاغی بوده حضور داشته‌اند.

ما سعی می‌کنیم برای هر اردو از میان بچه‌ها یک گروه متخصص و مورد نیاز همان منطقه را تشکیل بدهیم تا خدمات‌رسانی‌ها تخصصی و تأثیرگذار باشد.

مثلاً در سال گذشته حدود ۲۰گروه جهادی هر کدام به طور میانگین متشکل از ۵۰نفر با تخصص‌های پزشک، دندانپزشک، تعمیرکار لوازم خانگی، آرایشگر، جوشکار و افرادی که اقدامات عمرانی می‌کنند به نقاط محروم اعزام شدند.

اغلب اعضای این گروه نوجوان و جوان هستند که مشتاقانه پیگیر اعزام در روزهای پایان هفته بوده و هرجا که قصد اعزام داشتیم در صف اول حاضر هستند.

الان گروه جهادی چند عضو دارد؟

اول یک گروه پنج نفره بودیم اما حالا تعداد بچه‌ها به حدود ۱۰۰نفر می‌رسد. بسیجیان جهادگری که عهد کرده‌اند زیر پرچم امام جواد(ع) بدون مرز باشند و هر جا دست نیازی به سوی آنها دراز شد از خدمت دریغ نکنند.

جهادگران گروه امام جواد(ع) ساعت و روز مشخصی برای قرارهایشان دارند؟

بله. همه بچه‌ها می‌دانند که سحرگاه جمعه‌ها باید به سر قرار بیایند و برای کارها برنامه‌ریزی شود. البته در خدمات‌رسانی‌ها برایشان فرقی ندارد، دور باشد یا نزدیک، هوا سرد باشد یا گرم، مهم جایی است که بتوانند دل به دریای اخلاص بزنند و طعم ناب خدمت به همنوع را بچشند.

هر جایی که بوی محرومیت به مشام برسد، بدون هیچ منت و سروصدایی حرکت می‌کنند و در همه این سال‌های خدمت هیچگاه نخواسته‌اند نامی از آنها برده شود.

مهم‌ترین هدف جهادگران چیست؟

من فکر می‌کنم رضایت و خوشحال‌شدن نیازمندان باید مهم‌ترین هدف اعضای گروه جهادی باشد. مثلاً بانوی معلولی در یکی از روستاها شناسایی شد که در یک خانه ارثی زندگی سختی داشت. لذا به کمک گروه جهادی برایش خانه جدیدی ساختیم. روزی که این فرد در خانه‌اش ساکن شد عنوان کرد تنها کاری که در قبال این خدمت می‌توانم برایتان انجام دهم خواندن دو رکعت نماز و دعای خیر است. این یک روز ویژه برای همه ما بود چون همین دعای خیر یک هموطن برای ما کافی است.

آیا در گروه شما از برادران و خواهران اهل تسنن هم حضور دارند؟

جالب است بدانید که بیشتر جهادگران این گروه اهل تسنن هستند و علاقه فراوانی به اعزام برای کمک در ساخت و سازهای عتبات عالیات دارند. به‌رغم اینکه عده‌ای حرف‌های تفرقه افکنانه می‌زنند و ادعا دارند که اهل سنت تمایلی به ساخت‌وساز در حرم‌ها و مکان‌های مذهبی ندارد اما این طور نیست زیرا اهل بیت(ع) با ما مرتبط هستند و بخشی از اعزام جهادگران گروه به روستای نوزاد درمیان برای توسعه ساختمان امامزاده بی‌بی صاحبه بود. همه جهادگران برای انجام چنین کارهایی با شوق و علاقه می‌آیند و امور را در کمترین زمان و به صورت جهادی به پایان می‌رسانند.

کار ویژه گروه در سال گذشته چه بود؟

سال گذشته کارهای زیادی انجام شد و نمی‌توان یکی را از بقیه جدا کرد. مثلاً گروه را در یک منطقه عشایری مستقر کردیم که خدمات گسترده‌ای ارائه شد و در یک روز توانستیم به جمعیت چهار محله عشایری خدمات دندانپزشکی بدهیم.

اگر فردی می‌خواست برای دریافت این خدمات پزشکی و دندانپزشکی به مرکز شهرستان مراجعه کند جدای از خطرات جاده‌ای، حداقل حدود یک‌میلیون تومان باید هزینه می‌کرد اما پزشکان جهادگر، بیماران را در محل به صورت رایگان ویزیت کردند و داروها هم با کمک اداره امور عشایر استان به صورت نیمه‌بها تأمین شد.

سال گذشته حدود ۵۰۰نفر از عشایر و روستاییان در زمینه خدمات پزشکی و دندانپزشکی این گروه جهادی ویزیت شدند که امسال هم اردوها ادامه دارد.